

Skrivelse

Alla nya bostadsprojekt ska uppfylla passivhusstandard

Den byggda miljön i Sverige står för ca 40 procent av energianvändningen. Det krävs därför flera olika strategier i ny såväl som befintlig bebyggelse för att minska bebyggelsens energianvändning och dess klimatpåverkan. Ska vi nå svenska och internationella klimatmål samt mål för energieffektivisering måste den nyproducerade bebyggelsen hålla mycket hög miljöstandard.

Sedan 2007 är det inte längre ett bindande åtagande att följa programmet vid nybyggnation i Stockholm. Stockholms "Program för miljöanpassat byggande" innehåller riktlinjer för miljöanpassning av hela byggnaden med allt ifrån materialval och energieffektivitet hos vitvaror till avfallshantering och grönytor. Programmet har bidragit stort till att utveckla miljötänkandet vid nybyggnation. Samtidigt visar utvärderingar att de krav som ställs inte följs upp i tillräckligt hög utsträckning. Endast ca 40 procent av de hus som utvärderats klarar programmets energikrav. Boverket har också regler, BBR 2008, om hur mycket energi ett nybyggt hus maximalt ska förbruka, vilket är 110 kWh/kvm/år. Dessa regler ska följas upp av byggherren själv, vilket gör dem relativt tandlösa.

Stockholm ingen föregångare i energisnål bebyggelse

Under de senaste åren har det byggts s.k. passivhus i flera delar av Sverige. Dessa hus som först utvecklades i Tyskland förbrukar ytterst lite energi genom att man bygger täta klimatskal, återvinner frånluft och använder vitvaror med energiklass A. Enligt definitionen för passivhus ska dessa inte förbruka mer än 45 kWh/kvm/år i södra delen av Sverige där Stockholm ingår. Passivhusen kostar något mer att bygga, ca 2-3 procent, men erfarenheter från t.ex. Norra Älvstranden i Göteborg visar på att dessa kostnader snabbt hämtas igen då driftskostnaderna minskar p.g.a. energibesparingen. Välkonstruerade täta hus skapar dessutom en god inomhusmiljö och tekniken som används för att bygga dem är beprövad.

I Stockholm stad har endast tre lågenergiprojekt, NCC i Beckomberga, Veidekke i Västertorp och Svenska Bostäder i Hökarängen, påbörjats. I andra delar av Sverige, t.ex. Västsverige har passivhus och lågenergihus haft en mycket mer gynnsam utveckling. Gemensamt för orter där med passivhus byggts är ett starkt lokalt och regionalt stöd. Genom att inte ställa krav på eller aktivt stödja energisnål bebyggelse missgynnas den utvecklingen. För att lågenergihusen ska bli mer än en marginell företeelse måste därför Stockholms stad ta ledningen och visa vägen genom att ställa krav på energieffektiv ny bebyggelse.

Ett hus byggs för att stå åtminstone i hundra år och därför är det viktigt att det är energieffektivt från byggande till rivning. Val av energieffektiva byggmaterial, t.ex. trästommar istället för betongstommar är ett exempel. För att minska energianvändningen under bruksfasen bör husen ha goda klimatskal och snåla armaturer. Vid rivning bör materialen kunna separeras och återvinnas.

En undersökning från SABO visar också att energianvändningen i praktiken ofta inte överensstämmer med vad som sagts från början. Det beror dels på att de beräkningar som gjorts i förväg inte stämmer överens med verkligheten och dels på att de boendes livsstil

bidrar till högre energiförbrukning än kalkylerat. Detta visar erfarenheterna från Hammarby Sjöstad. Därför är det av högsta vikt att energikraven följs upp och att det avsätts resurser för detta. Enligt stadsbyggnadskontoret gör stadens byggnadsinspektörer idag ingen kontroll i efterhand om energikraven uppfylls.

Markanvisning och uppföljning som verktyg

Stockholm stad äger ungefär 70 % av marken inom kommungränsen och det som byggs på den marken kan kommunen styra över. När markanvisningsavtal och exploateringsavtal sluts med byggherrar kan de innehålla olika åtaganden. Då erfarenheterna från "Program för miljöanpassat byggande" visar att efterlevnaden är bristfällig krävs en mer utvecklad uppföljning. Dels behöver Stockholms erbjuda kunskapsstöd i energisnålt byggande för dem som bygger i Stockholm och dels behöver det finnas en uppföljning i efterhand som kontrollerar att ställda krav följs. I de fall åtagandena i markanvisnings- och exploateringsavtal inte fullföljs innebär det ett avtalsbrott och därmed finns möjligheten att utkräva kännbara avtalsviten. Byggherrar som inte lever upp till energikraven bör inte heller få nya markansvinningar i Stockholm de kommande 5 åren.

Som nämnt kostar det bara marginellt mer att producera passiv/lågenergihus och husen lönar sig på sikt eftersom driftkostnaderna blir lägre. En viktig orsak till att lågenergihus trots detta inte byggs är enligt passivhusarkitekten Hans Eek byggindustrins konservatism och bristande samarbete mellan byggare, konsulter och hantverkare. Därför är det viktigt att samordningen förbättras och att det finns en energi/miljöansvarig i varje byggprojekt. I Göteborgs program "Miljöanpassat byggande" föreslås att den köpta energin för varmvatten, uppvärmning och driftel inte ska överstiga 45kWh/ kvm golvyta och år vid markanvisningar. Det finns ingen anledning till att Stockholm ska vara sämre. Förutsättningarna finns och vi ser det som fullt möjligt att all ny bebyggelse efter år 2010 inte bör ha en högre energianvändning än 45 kWh/kvm/år.

För att uppnå klimatmålen bör energieffektiviseringar kombineras med övergång till förnybar energi såsom solvärme, biobränslen och vindkraft. Det räcker inte att köpa fjärrvärme från t.ex. avfallsförbränning och hävda att detta ensamt leder till att klimatmål nås om energianvändningen är lika hög som tidigare. Då bygger man in ett större energiberoende än nödvändigt och även ett beroende av fjärrvärme. Det omvända gäller också; energieffektiva hus som värms av el från kolkraft är inte heller försvarbart. Därför krävs det att de nya hus som byggs är både energieffektiva och får sin energi från förnybara källor.

Vi föreslår att

1. Vid alla markanvisningar för bostäder 2010 ställs krav om maximal högsta energiförbrukning på 45 kWh/kvm/år exklusive hushållsel, vilket motsvarar passivhusstandard. 2009 ska hälften av de bostäder som markanvisas uppfylla det kravet.
2. Exploateringskontoret ger rådgivning och stöd till byggare för att kunna genomföra energisnålt byggande..
3. En miljö- energiansvarig ska utses i varje bostadsprojekt.

4. Energikraven i markanvisnings- och exploateringsavtal följs upp när byggnaderna tagits i bruk.

5. Avtalsviten utkrävs i de fall energikraven inte uppfylls.

Emilia Hagberg (mp)

Torkel Tigerschiöld (mp)